

8. Důstojná práce a ekonomický růst

ZAŘAZENÍ DO RVP:

- Dítě a jeho psychika: rozvoj sebepojetí a mravního vnímání, pozorování kultury a techniky, rozvoj tvořivosti
- Dítě a společnost: rozvoj mravních a společenských hodnot a postojů, spolupodílení, zamyšlení nad rolami ve společnosti

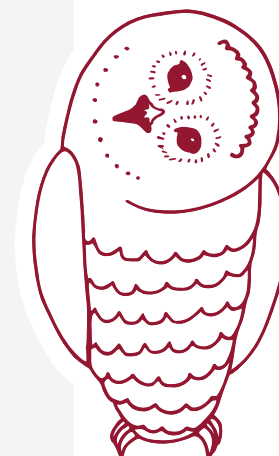
ZNALOSTI:

- děti znají konkrétní povolání a jejich rozdílnou náročnost
- uvědomují si odlišnost pracovních podmínek
- rozumí významu peněz
- přemýšlí nad významem vzdělání pro budoucnost
- přemýšlí nad původem produktů, jako jsou boty či oblečení

POSTOJE:

- děti si uvědomují odlišnost a respektují ji
- učí se empatii k ostatním
- přemýšlí nad významem spotřebitelské volby
- uvědomují si význam pomoci a spolupráce
- vnímají nutnost spravedlivého zacházení

POMŮCKY: PC, velká obrazovka, bačkory, dvě krabice na boty či jiné boxy, pastelky

Cíl OSN:

Podporovat trvalý, inkluzivní a udržitelný hospodářský růst, plnou a produktivní zaměstnanost a důstojnou práci pro všechny.

Žijeme v globalizovaném světě, jehož oblasti jsou čím dál více provázány. S novými technologiemi, především v oblasti telekomunikace a dopravy, pro nás již vzdálenost není překážkou. Tato skutečnost přinesla mnohé příležitosti a výhody, učinila ale také svět o poznání složitější. Každý náš čin může mít dnes daleko větší dopad, než si dovedeme představit. Například naše spotřebitelská rozhodnutí jsou hnacím motorem ekonomik na druhé straně planety. Žijeme v zemi, která se řadí do hrstky rozvinutých států se stabilní ekonomikou, bezpečnostní a politickou situací. Většina světové populace takové štěstí nemá.

Osmý cíl se zaměřuje na zabezpečení důstojné, stabilní a bezpečné práce pro všechny lidi na Zemi. Usiluje o snížení nezaměstnanosti, vymýcení nucené práce, dětské práce a moderních forem otroctví. Zároveň se osmý Cíl zaměřuje na hospodářský růst. Klade si ambici dosáhnout vyšší ekonomické produktivity a zefektivnit využívání

globálních zdrojů. S tím souvisí také to, že vedle udržování ekonomického růstu je třeba „učinit vše potřebné pro to, aby ekonomický růst nebyl spojen s poškozováním životního prostředí“. OSN si klade za cíl zpřístupnit všem lidem moderní technologie a postupy, podporovat politiky zaměřené na rozvoj (především v kontextu méně rozvinutých států) a zpřístupnit výhody a příležitosti současného světa všem bez rozdílu národnosti, pohlaví či náboženského vyznání.

Plné znění SDG 8 naleznete [zde](#).

**VÍCE INFORMACÍ
O CÍLECH
UDRŽITELNÉHO
ROZVOJE NALEZNETE
[ZDE](#).**

**VIDEO: CÍL 8:
DŮSTOJNÁ PRÁCE
A EKONOMICKÝ RŮST**

**KOMIKS:
„... A CO TI OSTATNÍ?“**

**TRVÁNÍ:
45—60 MIN**

Motivační pohádka

Byl jeden les a vprostřed lesa strom. A v tom stromě díra a v díře sova Jířa. Ta má plno kamarádů, pro každého moudrou radu.

Sova Jířa měla přehled o celém lese. Zнала v něm každý pařez, větvičku a každého obyvatele. Proto se velmi podivila, když jednou navečer ze své dutinky spatřila na cestičce u borůvky cizího brouka. Chudák brouk hrozně smrděl a před sebou si valil opravdu podivně vyhlížející kuličku.

Jířa chvilku zvědavě vykukovala a čekala, co se bude dít. Brouk ale pořád šel svým pomalým tempem a koulel si před sebou onu prapodivnou věc. Jířa už to nevydržela a sletěla dolů na cestičku. Brouk se na ni podíval – najednou Jířa viděla, jak smutné má oči. Co se mu asi stalo?

„Dobrý den, kolego!“ pozdravila brouka. „Co vás přivádí do našeho lesa?“

Ještě než stačil brouk odpovědět, všimla si Jířa, z čeho je ta prapodivná kulička. Z hovínek! No fuj! pomyslela si Jířa. To je tedy návštěvník! Mezitím se ale brouk dal do představování.

„Dobrý den, paní sovo. Jsem vruboun Honza a odklízím bobky.“

„Proč tuhle nedobrou práci děláte?“ divila se sova Jířa. Neznala nikoho, kdo by něco takového dělal.

„Víte, já pocházím z lesa velmi daleko odsud. V našem kraji se ale přírodě už dlouho nedaří. Žijeme tam ve velké chudobě a nemáme často ani dostatek jídla. Proto jsme museli odejít z domova a hledat útočiště jinde. V cizí zemi dobrou práci neseženu. Proto alespoň odklízím po zvířatech bobky. Není to lehké zaměstnání, ale svou rodinu nějak uživit musím. I když se mi za to všichni posmívají a říkají mi hovnivál,“ vysvětlil Honza Jíře.

Sova Jířa se zhrzola. Ani by ji nenapadlo, že je na tom někdo tak špatně. Jak ale Honza dál vyprávěl, dozvídala se Jířa, kolik podobných nešťastníků v jeho kraji je.

Dala se proto do přemýšlení. Sice není v jejich silách pomoci celému kraji, odkud Honza pochází, může ale pomoci alespoň jemu. Přemýšlela a přemýšlela, až jí do hlavy doputoval ten správný nápad.

„Bingo!“ řukla si perutí na čelo. „Bobky se přece dají zužitkovat! Vždyť jsou výživné pro rostliny a dají se použít jako hnojivo!“ Když se Honza a jeho rodina naučí hnojivo vyrábět, mohou pak díky tomu pěstovat výborné ovoce nebo houby!

„To je prima nápad!“ zaradoval se vruboun Honza a doma se všichni pustili do experimentování. Míchali bobky se vším možným a porovnávali výsledky, až vymysleli to nejlepší přírodní hnojivo. Jahůdky po něm byly jako med, maliny se rozplývaly na jazyku a borůvky rostly tak velké, že je sotva keřky udržely. Honzovi už se nikdo nesmál za to, že sbírá bobky. Naopak – všechna zvířátka v lese si ho vážila, protože se mu podařilo vymyslet takové hnojivo, po kterém se jim úroda div nevešla na zahrádku! Všichni si k němu chodili hnojivo kupovat a Honza se i s rodinou měl zkrátka o moc lépe. Zařídili si malý domek kousek od paseky, kde pěstovali všechno možné. Zkrátka – bylo jim dobře.

Uběhl nějaký čas a jednoho dne přišel Honza za sovou Jířou rozloučit se.

„Copak se děje, Honzo?“ divila se Jířa. „Přestalo se ti dařit, nebo se ti u nás už nelíbí?“

„Naopak, Jířo. Chci ti moc poděkovat. Díky tobě jsem se naučil, že když na to jde jeden chytře, i z hovínka může vytvořit něco dobrého. Já i moje rodina jsme mohli začít žít dobrý život, ve kterém nás už nedostatek netrápí. Rozhodli jsme se proto, že se vrátíme domů, do lesa, ze kterého jsme předtím odešli. Budeme učit všechny naše kamarády, jak dělat hnojivo, a zúrodníme znovu naši krajinu. Chci, aby se jim také žilo lépe.“

Jířa byla na Honzu moc pyšná.

„Budete nám ale moc chybět,“ pokračoval Honza. „Děkuji, že jste mě přijali mezi sebe, i když jsem byl tenkrát chudý hovnivál, kterému se všichni smáli.“

Jířa byla celá dojatá. „Tak to přece má být – měli bychom pomáhat nejen kamarádům, ale i ostatním. Každý si přece zaslouží šanci!“

Honza přikyvoval. Rozloučil se s Jířou a se všemi zvířátky v lese a i s rodinou se vydal na cestu.

Jířa je letěla kousek vyprovodit a pak ještě dlouho mávala křídlem, než dočista zmizel za obzorem.

„Šťastnou cestu, vrubouní rodinko!“

Diskuse

Popovídejte si s dětmi o pohádce a společně se pokuste identifikovat důležité body a témata. Jaký problém řešil vruboun Honza z pohádky? Proč musel odejít z domova? Jakou práci musel v novém domově dělat? Povedlo se mu svoji tíživou situaci vyřešit? Jak? Pomohly mu k tomu nějaké vědomosti?

Mohou se i lidé potýkat s podobnými problémy? K zamyšlení můžete využít následující otázky:

- Proč lidé chodí do práce?
- Je za každou práci stejně peněz?
- Co pokládáte za špatnou práci? Proč?
- Co pokládáte za dobrou práci? Proč?
- Jakou roli hraje vzdělání?
- Může každý vykonávat stejnou práci?

Vydělávají peníze, za které si potom mohou koupit jídlo, oblečení nebo třeba auto.

Zkuste probrat reálná rizika, nebezpečí, nízký plat a význam pracovního prostředí.

ŘÍKANKA – BÁSEŇ KRÁL A LENOŠI

V jedné zemi moudrý král

všem lenochům přikázal:

„Budete mít na práci
dělat sochy v paláci!“

Měli z toho legraci.

„Copak je to za práci?“

Chvíli stáli bez hnutí,
někoho to kýchat nutí.

Někoho zas na tváři

štípou mouchy, komáři.

Někoho zas svědí hlava,

je to práce namáhavá!

Král okřikl lenochy:

„Copak jste to za sochy?

Už jste se mi pohnuli.

Stůjte jako ze žuly!“

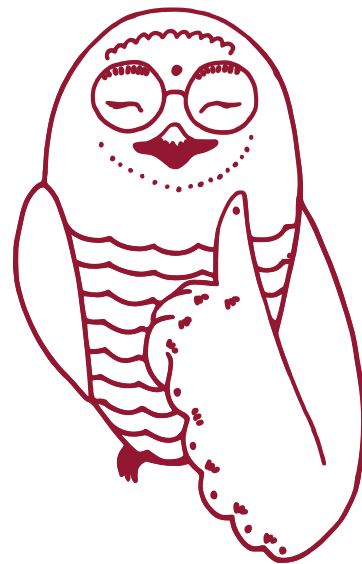
„Pane králi, dělat sochy

není ani pro lenochy.

Máme žízeň, máme hlad,

raděj půjdeme pracovat!“

(Michal Černík, Za pohádkou pohádka pro kluky a děvčátka)

Blok her

1. ROZCVIČKA: KDO JSEM?

Každý člověk má nějaké povolání. Někdo se nadře rukama, jiný musí hodně řídit a další třeba pořád píše do počítače. Zkrátka – každé povolání má své přednosti a úskalí. Pojďme si teď na ně zahrát a sami se o tom přesvědčit.

ÚKOL: Předvádějte dětem postupně jednotlivé profese pomocí pantomimy. Až profesi děti uhodnou, zeptejte se jich, zda to je náročné povolání, či nikoliv. Pohyby po vás děti následně zopakují. Vybrat si můžete z následující nabídky nebo se řídit vlastní inspirací.

Zedník: staví zeď z cihel

Kuchař: míchá v hrnci

Učitelka: čte nebo píše na tabuli

Řidič: točí volantem a jede

Malíř: maluje na plátno

Servírka: nosí talíře a obsluhuje

Zpěvačka: zpívá

Policista: střílí pistolí

Pekařka: motá housky a strká do pece

Uklízečka: zametá a vytírá

Fotbalista: kope míčem

Atlet: cvičí

Sekretářka: píše na počítači

Horník: pomocí krumpáče doluje

2. TĚŽKÁ POVOLÁNÍ

POMŮCKY: PC, velká obrazovka

Povolání, která jsme si předvedli v rozcvičce, jsou všude kolem nás a známe je. Většina dospělých pracuje od pondělí do pátku a o víkendu odpočívá. Za práci dostávají peníze, kterými hradí potřeby pro sebe a své rodiny. Co všechno si potřebujeme za peníze kupovat?

ÚKOL A: Vyjmenujte si s dětmi základní věci, které si kupujeme za peníze. Co by se dělo, kdybychom je neměli? Určitě se shodnete, že každý potřebuje zaměstnání, aby si tyto věci mohl koupit. Ne každé zaměstnání je ale příjemné. Je spousta takových, v nichž lidé pracují třeba celý den, každý den v týdnu, často ve špinavém či nebezpečném prostředí.

Zamyslete se, která povolání to mohou být. Inspirujte se textem níže a následně se podívejte na video. Boty nás budou provázet po zbytek lekce.

INFOBOX: Kromě povolání, která známe, jsou i taková, která jsou mnohem náročnější a za méně peněz. To znamená, že za více práce dostanou lidé malou odměnu a nemohou si pořídít vše, co oni a jejich rodiny potřebují. Mnoha lidem však nezbyvá nic jiného – pocházejí třeba z chudé oblasti, nemají vzdělání či prostě jiná práce není dostupná.

Aby si taková rodina vydělala dost peněz, rodiče tráví v práci většinu dne a nemají čas na své blízké. Někdy dokonce musí pracovat i děti, a pomoci tak rodičům s výdělkem.

U nás v České republice jsou také chudí lidé, kteří vykonávají náročnou práci, v porovnání s jinými zeměmi je ale situace o moc lepší. V chudých zemích je to velký problém. Týká se to například oděvního průmyslu. Ve velkých halách sedí na zemi několik desítek pracovníků, kteří šijí oblečení bez přestávky celý den. Náročné jsou i sběračské profese – na velkých plantážích sbírají lidé ovoce, bavlnu nebo třeba ořechy. Na slunci musí vydržet celý den fyzicky náročnou práci. Často jsou také v kontaktu s chemikáliemi, kterými jsou rostliny ošetřené, a to je velmi nebezpečné pro jejich zdraví.

Dalším náročným povoláním je výroba bot. Nejvíce bot se dováží z Asie, kde je vyrábějí lidé ve velkých obuvnických továrnách. Pracují třeba i 15 hodin denně, jsou přetěžováni a dostávají tak málo peněz, že s nimi sotva zaplatí to nejnütnější. V těchto výrobnách často pracují i děti, které kvůli finanční situaci rodiny musejí vypomáhat – kvůli tomu potom nemohou chodit do školy.

VIDEO: „Obuj se do toho“

ÚKOL B: Po shlédnutí videa už tušíme, za jakých podmínek se boty vyrábějí. Pojďme se podívat do šatny a zkusme si zkontrolovat, odkud naše boty pocházejí. Kolikrát objevíme cedulku s nápisem „Made in India“? A kolikrát „Made in China“? Najdete i jiná místa původu?

TIP PRO UČITELE: Se staršími dětmi si můžete vzít k ruce mapu světa a ukázat si Asii. Kde leží Indie? A kde Čína? Můžete si také společně poslechnout indickou hymnu ([zde](#)) nebo se podívat, jak se v Indii tančí ([zde](#)).

K tématu bot si můžete pustit podrobnější videa – třeba [toto](#).

3. TOVÁRNA NA BOTY

POMŮCKY: bačkory všech dětí, dvě krabice na boty či jiné boxy

Ve videu jsme se podívali, jak se boty vyrábějí. Zkontrolovali jsme si také, že skoro všichni máme obuv z oblastí, kde lidé nemají dobré pracovní podmínky a za svou práci dostávají málo zapláceno. Nyní si na továrnu na obuv zahrajeme a vyzkoušíme si, jak umí být taková práce náročná!

ÚKOL: Děti rozdělte do dvou týmů a každému přiřadte jednu polovinu třídy. Děti si sundají bačkory a navrší je na hromadu ve svojí části třídy. Každý tým ještě rozdělte na dvě části. První se v krátkých odstupech posadí do zástupu vedoucího od bačkor. Toto bude výrobní pás, kde budou děti kontrolovat kvalitu a bačkory si po jedné předávat. Bačkory, které projdou tímto pásem, poputují k druhé části týmu, která je bude třídit na páry, které k sobě patří, a pomocí krabic je přepravovat „do obchodu“. Obchod můžete udělat ze skříňky, stolku či jiného kusu nábytku. Vyhrává družstvo, které zkompletuje a přepraví všechny bačkory jako první. Obě části týmu potom vyměňte a aktivitu zopakujte.

PRO CHYTRÉ HLAVY: Jak můžeme my sami přispět ke změně? Jako spotřebitelé rozhodujeme, za co utratíme své peníze. Pokud budeme nakupovat výrobky, které vznikly za důstojných podmínek, podpoříme tak dodavatele, kterým záleží na spravedlivém zacházení s lidmi. Budeme-li ale nakupovat levné výrobky s pochybným původem, podpoříme dodavatele lhostejné k sociálním dopadům jejich obchodu.

4. REFLEXE

Společně se zamyslete nad tím, co jste se v uplynulé hodině naučili. V pohádce jsme si povídali o vrubounovi Honzovi, který neměl dobré povolání. Co musel dělat? Proč nemohl sehnat dobré zaměstnání? Povedlo se mu nakonec zlepšit svoji situaci? V čem byla lepší? Řeší stejný problém i lidé?

Pomocí otázek a diskuse se společně zamyslete a zrekapitulujte obsah lekce. Co si děti z aktivit odnesly? Využít můžete následující otázky:

- Jaká povolání jsou dobrá – s dobrými podmínkami a platem?
- Která povolání jsou naopak náročná a za málo peněz?
- Na co potřebujeme peníze?
- Jak lidé mohou zlepšit svoji situaci?
- Má každá práce své úskalí? Uveďte příklady.

Vzděláním, díky němuž mohou zastávat lepší pracovní pozici – jako Honza v pohádce.

Policista je v nebezpečí, zednickova práce je fyzicky náročná, učitel se často rozčiluje, horník pracuje v podzemí a ve tmě.

- Jaké klady mají naopak tato povolání?
- Kde se vyrábějí boty a proč je proces výroby tak náročný?
- Proč někde musí pracovat i děti?

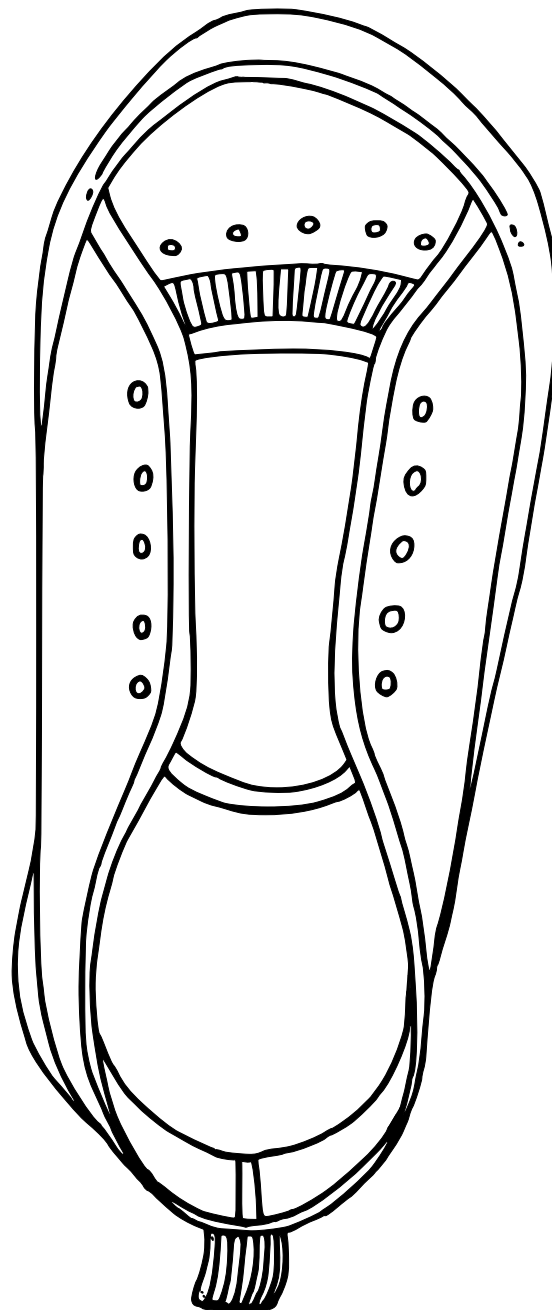
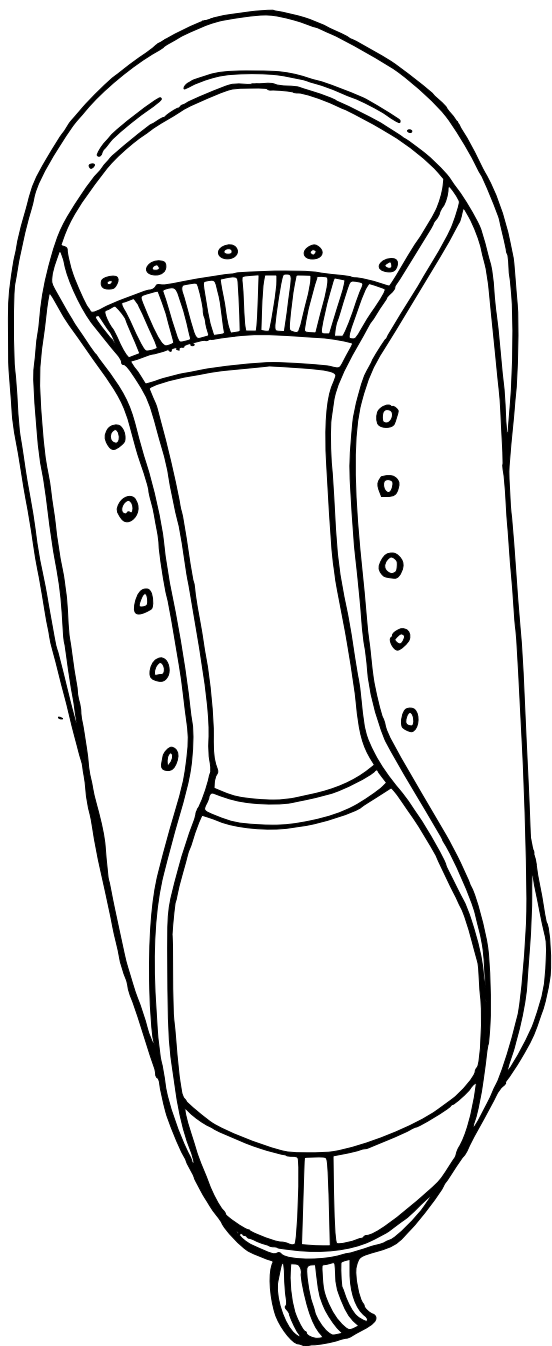
5. PRACOVNÍ LIST

POMŮCKY: pastelky

Nakonec si ještě vyrobíme vlastní boty!

ÚKOL: Boty z PL děti vybarví a dokreslí jim tkaničky. U starších dětí můžete udělat do bot dírky, připravit jim tkaničky a nechat je provlékat. V tomto případě doporučujeme podlepit vzor tvrdým papírem, aby se boty neohýbaly.

Doplňkové činnosti

1. HÁDANKY NA TÉMA POVOLÁNÍ

ŠVADLENA, KREJČÍ

Podle módní novoty
šije kabát, kalhoty...
Ještě poutko pro věšák
a z táty bude fešák.

(Z knihy Kdo co dělá; J. Hejkal)

CUKRÁŘ

Z cukru, vajec, mouky hladké
vykouzlí dobroty sladké.
A za další hodinu
vyčaruje zmrzlinu.

(Z knihy Kdo co dělá; J. Hejkal)

ŘIDIČ

Za volantem sedí,
na dálnici hledí.
Pomeranče a fíky
dováží nám z Afriky.

Z knihy Kdo co dělá; J. Hejkal)

2. HRA: NA POLICISTY A ZLODĚJE

Nejdříve si zkuste říct, co všechno má policista na starosti. Zkuste vyjmenovat jeho povinnosti. Jaké má toto povolání klady? Váží si lidé policistů za jejich práci? A jaké má nevýhody? Co třeba nebezpečí zranění při nějakém zákroku?

Hru můžete zvolit ze dvou variant:

KLASICKÁ HONIČKA: Koho policista chytne, ten jde do vězení. Zlodějům určete prostor na vězení, odkud je budou muset kamarádi vysvobodit například podlezením pod nohama.

KRÁDEŽ V MUZEU: Děti rozdělte na dvě skupiny. Jedni budou policisté a druzí zloději. Úkol policistů bude hlídat míčky, které jim přidělíte. Úkol zlodějů bude ukrást míčky a odnést do svého doupěte. Míčky mohou nosit pouze po jednom. Policisté mohou chyceného zloděje odvést do vězení, odkud jej musí jiný zloděj vysvobodit podlezením. Zloději i policisté musí spolupracovat! Zloději vymýšlí strategii, jak odpoutat pozornost policistů, policisté se jim v tom snaží zabránit. Zlodějů by mělo být přibližně dvakrát více než policistů.

3. HRA: NA PEKAŘKY

Zamyslete se, co obnáší práce pekaře/pekařky. Jaké má tato práce klady? Co třeba práce s jídlem, to je docela příjemné, že? Najdete nějaké nevýhody? Pekaři a pekařky nosí těžké pytle s moukou, musí pracně válet těsto, mohou se popálit o pec. Musí také pracovat v noci, abychom my měli ráno čerstvé pečivo.

ÚKOL: Znáte tuhle říkanku o pekařích? Zkuste si předvést, co pekař s pekařkou dělají (haptické cvičení).

Pekař peče housky,
uždibuje kousky.
Pekařka mu pomáhá.
Uždibují oba dva.

4. NA HORNÍKY

POMŮCKY: látkové tunely, židle a deky

Jak vypadá jeden den v životě horníka? Jaké má toto povolání klady? Už odedávna si lidé horníků váží – jejich odvahy a nasazení při dobývání cenných materiálů z hlubin země. Má jejich povolání i nevýhody? Musí to být asi náročné, být celý den pod zemí, v prachu a bez světla. Také vždy hrozí zavalení! A víte proč si s sebou dříve horníci nosili do šachty kanárka?

Zkusíme si práci horníka na vlastní kůži?

ÚKOL: Postavte dětem přes třídu co nejdelší síť chodeb pomocí textilních tunelů. Využít můžete i židle, přes které přehodíte deky. Můžete motivovat hroudou zlata.

5. NA UKLÍZEČKY

Co dělají pání uklízeči a paní uklízečky? Jaké jsou klady tohoto povolání? Přinášet čistotu a pořádek, to musí být! Co dál? A co nevýhody? Práce je to fyzicky náročná a leckdy jakmile je uklizeno, někdo zase udělá nepořádek!

ÚKOL: Abyste si toto povolání skutečně vyzkoušeli, pusťte se teď do pořádného úklidu. Můžete dětem vyházet krabice s hračkami nebo je nechat přetřít například pomíchané tužky či stavebnice. Nebo jim po vzoru pohádky O Popelce promíchat luštěniny a nechat je přebírat. Můžete si také rovnou pohádku O Popelce přečíst!

6. NA KOHO SI ZAHRAJEME DÁL?

Po vzoru předchozích aktivit můžete zařadit další povolání: na prodejnu, na lékaře, na učitele a žáky, na restauraci.

7. KDO JE KDO?

ÚKOL: Rozdělte děti do čtyř skupin a každé potichu řekněte jedno povolání. Následně se děti po skupinách posadí na koberec a vy jim přečtete prohlášení o profesích. Po každém prohlášení vstane ten, koho se to týká. Využít můžete následující:

- Toto povolání je nebezpečné.
- Z tohoto povolání bolí záda.
- Z tohoto povolání bolí ruce.
- V tomto povolání se mohou popálit.
- V tomto povolání mohou být zraněni.
- V tomto povolání se hodně rozcilují.
- Toto povolání je nudné.
- V tomto povolání se mohou bát.

Následně dětem dejte tři až pět minut, aby si promyslely hranou etudu znázorňující povolání, které jim bylo přiděleno. Můžete jim i poradit. Po uplynutí lhůty skupiny postupně předvedou své etudy a ostatní budou profesi na základě předchozí hry a scénky hádat.

Užitečné odkazy:

Video „Slum Čalantika v Bangladéši“: https://www.youtube.com/watch?v=_3VIPLFvCwI

Interaktivní web „Příběh bot“: <https://www.pribehbot.cz/cs>

Infografika NaZemí o problémech v oděvním průmyslu: https://www.nazemi.cz/sites/default/files/letak_prac_podminky_140x148_0.pdf

Video „Ušili to na nás!“: https://www.youtube.com/watch?v=Yap9BVL02vE&feature=emb_logo&ab_channel=Na-Zemicz

Lekce o rozvojových zemích: <https://clanky.rvp.cz/clanek/s/P/10955/GLOBALNI-ROZVOJOVE-VZDELAVANI---ROZ-VOJOVE-ZEME.html/>